Veilig werken met
de heftruck

FEYTER
Forklift Services

Grote risico's

De *wet op de gevaarlijke werktuigen* beschouwt de vorkheftrucks als 'gevaarlijke machine'. Daarom moeten heftrucks aan bepaalde veiligheidseisen voldoen. Dit is niet onterecht aangezien er jaarlijks nog steeds zo'n 200 ongelukken plaatsvinden in Nederland met heftrucks, met gevolgen variërend van 'slechts' materiële schade tot ernstig letsel of zelfs overlijden.

Wij gaan er echter van uit dat er geen gevaarlijke heftrucks bestaan. Er bestaan wel mensen, die op een gevaarlijke wijze werken met heftrucks. De afgelopen jaren staan steeds dezelfde ongelukken in de top 4: aanrijdingen, beknellingen, vallende ladingen en van hoogte vallen. In het overgrote deel van de ongevallen ligt de oorzaak bij het niet opvolgen of ontbreken van duidelijke veiligheidsvoorschriften en door onvoldoende onderhoud.

Kortom: veilig werken is erg belangrijk voor heftruckchauffeurs!

Combineer daarom een slimme aanschaf, regelmatig onderhoud, een goede organisatie én een veilige werkwijze. Dat maakt het werken met de heftruck niet alleen veiliger, maar ook een stuk efficiënter!

Veilig(er) werken

Veilig(er) werken met de heftruck? Dat kan op een aantal manieren. zowel door de werkgever als de werknemer. In deze brochure leest u meer over de volgende punten:

1. **Werkgever:**
   - Verantwoordelijkheden
   - Een slimme aanschaf
   - Servicepartner keuze
   - Goede organisatie

2. **Werknemer:**
   - Controlepunten voor het starten
   - Werken met de heftruck
   - Controlepunten bij einde werkzaamheden

Veilig(er) werken

Verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheden van de werkgever

De werkgever is er volgens de arbo-wetgeving verantwoordelijk voor dat werknemers, die een mobiel arbeidsmiddel met een eigen aandrijving bedienen (zoals een heftruck, elektro-pallettruck, graafmachine, enz) over een specifieke deskundigheid beschikken (art. 7.17c lid 1 van het arbobesluit). Het begrip "specifieke deskundigheid" is - m.u.v. het hijsbewijs - door de wetgever niet gedefinieerd; waardoor het de verantwoordelijkheid van de werkgever is.

Stel duidelijke verkeersregels op voor het gebruik van de heftruck

Voor het invullen van specifieke deskundigheid zijn drie gebieden van belang:

- Vaktechnische vaardigheden, zoals het besturen van de truck/machine, het positioneren van lading, het graven, het hijsen, e.d;
- De spelregels/verkeersregels die op het bedrijf zijn afgesproken, zoals welke snelheden in welke gebieden, rijroutes, waar parkeren, wie is verantwoordelijk voor dagelijks onderhoud, etc;
- Merkspecifieke kennis; de truck/machine van merk a kan op meerdere punten verschillen van de truck/machine van merk b.

De werkgever dient te inventariseren welke specifieke deskundigheden in zijn werksituatie vereist zijn en daarop moet een instructieprogramma ontwikkeld worden. De werkgever moet zelf bepalen op welke wijze deze instructie verzorgd wordt. Belangrijk is het hierbij om:

- Een goede inventarisatie te maken van de vereiste specifieke deskundigheid;
- Een adequate instructie (laten) verzorgen die de drie hierboven genoemde deskundigheidsgebieden afdekt;
- Schriftelijk vastleggen (incl. ondertekening), dat de betreffende medewerker deze instructie heeft gevolgd.

Door een medewerker domweg naar een cursus te sturen om bijvoorbeeld een heftruck-rijbewijs te behalen is niet zeker gesteld, dat de werkgever zijn arbo-verantwoordelijkheden in deze ten volle heeft waargemaakt. Verder is het van belang een programma op te zetten om periodiek de deskundigheid op peil te houden.

Medewerkers op een heftruck laten rijden zonder hiervoor een specifieke opleiding/training/instructie te hebben gevolgd is een overtreding van het arbo-besluit en derhalve aan te merken als een economisch delict. Verder heeft deze nalatigheid vooral gevolgen als er een ongeval met persoonlijk letsel ontstaat. Nalatige werkgevers lopen dan het risico strafrechtelijk vervolgd te worden. Een ander risico dat de nalatige werkgever loopt, is de schadeclaim van de werknemer. Als het gaat om een ongeval met zware letselschade, dan loopt een dergelijke claim in de honderdduizenden Euro's . Bij aantoonbare nalatigheid is te verwachten dat, op basis van de WAM-verzekering, deze schade niet is te verhalen.

Wederzijdse verantwoordelijkheid

De machinerichtlijn en de arbowetgeving brengt een wederzijdse verantwoordelijkheidslijn fabrikant/importeur en werkgever tot stand. De fabrikant is verplicht om bedieningshandleidingen aangevuld met evt. trainingen/instructies te leveren, terwijl de werkgever verplicht is deze aan zijn medewerkers ter hand te stellen.

Om de aansprakelijkheid binnen de wettelijke verantwoordelijkheidsketen af te regelen is het aan te bevelen om in overleg met de fabrikant/importeur/verdeler van de heftruck vast te stellen welke training adequaat is. De BMWT heeft naast het BMWT-Keur voor veiligheidskeuringen ook het systeem BMWT-Train ontwikkeld. Dit houdt in dat aangesloten ondernemingen, zoals Feyter Forklift Services, gecertificeerde opleidingen voor bestuurders van heftrucks kunnen verzorgen. Via de "in company" aanpak kunnen we u met het BMWT-Train garanderen dat de werkgever zijn verantwoordelijkheden - neergelegd in artikel 7.17c van het Arbo-besluit - heeft waargemaakt.

Verder is het van belang, dat ervaren bestuurders regelmatig een opfris-training volgen.

Een slimme aanschaf

Een veilige heftruck

Veilig(er) werken begint bij de keuze voor een voor het werk geschikte heftruck die voldoet aan alle veiligheidseisen. Een slimme aanschaf dus. Sinds 1 januari 1995 moeten heftrucks, die nieuw in gebruik genomen worden, geleverd worden onder het keur van de machinerichtlijn. Hierin zijn de fundamentele veiligheidseisen opgenomen, waaraan de heftruck moet voldoen. Deze fundamentele veiligheidseisen worden per machine uitgewerkt in geharmoniseerde normen. Voor heftrucks is dit de NEN EN 1726.

Door het aanbrengen van het CE-Keur geeft de fabrikant de garantie, dat de machine voldoet aan de fundamentele veiligheidseisen; het CE-Keur is dus een veiligheidskeur. Op alle intern transport materieel dient een aantal veiligheidsvoorzieningen aanwezig te zijn. aangebracht op basis van risico-inventarisatie. Wanneer een persoon eigenmachtig, zonder instemming van de fabrikant, wijzigingen aanbrengt in in de beveiligingen van de machine, is die persoon daarmee zelf verantwoordelijk geworden, c.q. een eventuele aansprakelijkheid van de fabrikant is daarmee vervallen!

Servicepartner keuze

Bij de aanschaf van een heftruck of ander intern transportmiddel, is het van belang dat u in het aankoopproces niet alleen kijkt naar de machine(s) zelf, maar ook naar de organisatie er achter. Uw machine zal immers regelmatig deskundig onderhouden en gekeurd moeten worden.

Periodiek onderhoud

Behalve dagelijks onderhoud dat door de bestuurder/medewerker uitgevoerd wordt (zie de controlepunten op pagina 15), is er het periodieke preventieve onderhoud dat op tijd, maar vooral ook deskundig, moet gebeuren. Daarvoor is kennis nodig van de heftruck, maar ook van het gebruik en de omstandigheden waaronder de heftruck is ingezet.

De onderhoudscyclus is afhankelijk van:

- Inzetduur;
- Belasting;
- Werkomstandigheden.

De heftruck die steeds volledig wordt belast in een vochtige en stoffige omgeving op een instabiele grondslag heeft bijvoorbeeld iedere 300 uur een onderhoudsbeurt nodig. Een heftruck, die werkt op verhard terrein waarbij slechts 60% van de capaciteit wordt gedraaid heeft bijvoorbeeld na 600 uur een onderhoudsbeurt nodig. Een heftruck die maar enkele uren per dag draait zal slechts eenmaal per half jaar een onderhoudsbeurt nodig hebben.

Deskundig en tijdig uitgevoerd onderhoud draagt bij aan de veiligheid van de heftruck, de kans op een storing wordt sterk kleiner terwijl de levensduur van de heftruck groter wordt.

Periodieke veiligheidskeuringen

In de Arbo-wetgeving is vastgelegd dat hef- en magazijntrucks jaarlijks door een deskundige moeten worden gekeurd. Hierbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen een onderhoudsbeurt en een veiligheidskeuring; een onderhoudsbeurt is gericht op het inzetbaar houden van de machine, terwijl een periodieke veiligheidskeuring gericht is op het terugdringen van risico's. Het is wel verstandig om een onderhoudsbeurt en een veiligheidskeuring te combineren, omdat hierdoor de keuring meer diepgang heeft, terwijl het ook nog kostenbesparend is.

Rond het keuren van heftrucks wordt veelvuldig gediscussieerd over wat is "deskundig". Om een bijdrage aan de oplossing van deze discussie te leveren heeft BMWT een systeem van periodieke veiligheidskeuringen ontwikkeld, dat een deskundige en onafhankelijke uitvoering van de keuring garandeert.

De BMWT-leden, zoals Feyter Forklift Services, mogen zich deskundig noemen, omdat de BMWT-keurmeesters alleen die machines mogen keuren waarvan zij:

- Periodiek de fabrikantentraining volgen;
- Beschikken over de actuele manuals;
- Meetgereedschap gebruiken, die gecalibreerd zijn conform de specificaties van de fabrikant.

De onafhankelijkheid wordt gegarandeerd doordat:

- Keurende bedrijven periodiek gecontroleerd worden door de TÜV;
- De uitgevoerde keuringen steeksproefsgewijs gecontroleerd worden door een onafhankelijke derde instantie.

Samengevat komt het er op neem dat het BMWT-bedrijf dat de heftruck gekeurd heeft, daarmee als het ware de Arbo-verantwoordelijkheid van de werkgever overneemt.

Goede organisatie

Een goede organisatie van het werk draagt ook bij aan het veilig(er) werken met heftrucks.

Regels en afspraken

- Maak afspraken over de rijsnelheid. Tref waar nodig maatregelen. Neem deze afspraken op in het verkeersreglement van het bedrijfsterrein en in de rijroutes in gebouwen;
- Verbied het met de heftruck optillen of meerijden van mensen. Leg dit ook op papier vast. Alleen als gekeurde voorzieningen (zoals een werkbak) gebruikt worden, mogen mensen met een heftruck op hoogte werken;
- Controleer de naleving van regels en afspraken over veilig werken met de heftruck. Leg ook deze controle vast in een reglement of protocol.

Persoonlijke bescherming

- Gebruik de verplichte persoonlijke beschermingsmiddelen. Zoals veiligheidsschoenen. Die beschermen je voeten bij overrijden of vallende ladingen;
- Verstrek waar nodig aanvullende persoonlijke beschermingsmiddelen. Zoals zuurvrije handschoenen, zuurbril, zuurbestendig schort en noodoogdouche;
- Controleer op het dragen van de beschikbare en verplichte persoonlijke beschermingsmiddelen bij het werken op en om de heftruck.

Werken met de heftruck

Om te beginnen wordt bij iedere nieuwe heftruck een Nederlandstalige handleiding verstrekt. De bestuurder dient deze te bestuderen, zodat hij/zij weet wat wel en niet met de machine is toegestaan.

De bestuurder dient de bedieningshandleiding te bestuderen.

Kantelrisico

Het kantelrisico bij een heftruck is voorwaarts of zijwaarts. Het is gebleken, dat bij een zijwaartse kanteling de bestuurder de onbedwingbare neiging heeft om via de lage zijde van de heftruck weg te springen. Omdat dat de zijde is waarop de truck kantelt is het risico levensgroot aanwezig dat de bestuurder bekneld zal raken onder de heftruck. Een veiligheidsgordel heeft de hier de functie om de bestuurder binnen de contouren van de machine te houden.
Bij een reachtruck zal de bestuurder er via de achterzijde afspringen. Het beknellingsrisico is niet aanwezig dus is de veiligheidsgordel bij de reachtruck niet verplicht.

Veiligheidsgordel of andere bescherming

Juridisch is de draagplicht van de veiligheidsgordel op de heftruck helder geregeld. Het wetsartikel luidt als volgt: Indien het gevaar bestaat dat de te vervoeren personen bij kanteling of omslaan bekneld kunnen raken tussen delen van het mobiele arbeidsmiddel en de grond, is een systeem geïnstalleer waarmee zij kunnen worden tegengehouden.
Dit betekent dat, sinds 5 december 2002, alle heftrucks voorzien moeten zijn van een veiligheidsgordel. In veel werksituaties is het echter onvermijdbaar, dat de bestuurder zeer frequent de heftruck op en af moet. In dergelijke situaties is de veiligheidsgordel een erg onpraktisch hulpmiddel. Als vervanging kan men dan kiezen voor een gesloten cabine of een beschermbeugel, een zogenaamde “pilot protector”. Een veiligheidsgordel is dan niet nodig.

2. Werknemer

Parkeren van de heftruck

Elke keer dat de bestuurder de truck verlaat moeten de vorken op de grond geplaatst zijn. Hierdoor wordt de truck geblokkeerd en wordt de schade aan de hydraulische installatie voorkomen. Zet de motor af en verwijder de contact- en/of massasleutel.
Bij het parkeren op een helling kan het noodzakelijk zijn extra blokken te plaatsen.

Algemeen

- Rijd zonder last met een horizontale vork
- Houd lading altijd zo laag mogelijk
- Let op voldoende doorrijdhoogte
- Rijd achteruit bij beperkt zicht door de mast
- Pas de rijsnelheid aan de omstandigheden aan
- Wees bedacht op slipgevaar
- Pas rijsnelheden aan en rem gelijkmatig af
- Neem bochten niet te snel
- Rijd hellingen op een juiste manier op en af
- Op de openbare weg moet een heftruck aan de wettelijke eisen voldoen

TIPS

Rijden op een helling

Het rijden op hellingen levert kantelgevaar op. Belangrijk is daarom, dat u:

- Het zwaartepunt zo laag mogelijk houdt door de vorken zo laag mogelijk te houden;
- Met de vorken vooruit rijdt;
- Niet van rijrichting verandert;
- Langzaam rijdt.

Hijsen met de heftruck

Heftrucks zijn ontworpen voor het heffen van lasten. Vanuit het streven naar een multifunctionele inzet worden heftrucks ook (incidenteel) ingezet voor het uitvoeren van hijswerk c.q. het verplaatsen van vrijhangende lasten.
Dit gebeurt op verschillende wijzen:

1. Door het monteren van een speciaal daarvoor ontworpen hijsarm (een jib);
2. Door het boren van gaten in de punten van de vorken, waardoor dan een ketting, kabel of hijsband geslagen wordt;
3. Door over de vorken heen een koker te schuiven waaraan de last bevestigd wordt middels een ketting, kabel of hijsband.

Jib voor de heftruck.

Voordat de heftruck ingezet wordt voor hijswerk moeten er een aan een aantal veiligheidseisen, die in het arbobesluit zijn vastgelegd, worden voldaan. Meer informatie hierover kunt u verkrijgen via Feyter Forklift Services.

Laden en lossen

- Overbelast de heftruck nooit
- Gebruik nooit extra contragewicht om meer lading te kunnen oppakken
- Verplaats geen onstabiele lading
- Neem de lading zo ver mogelijk in de hiel van de vork Let op andere mensen
- Laat bij een reachtruck nooit mensen tussen mast en truck lopen of staan
- Let op losse voorwerpen bovenop de lading
- Zet een last altijd voorzichtig neer, op een veilige plek

TIPS

Laden van de batterij

Maakt u gebruik van een elektrisch aangedreven heftruck, let dan op de volgende punten bij het laden van batterijen:

1. Batterijlader uitschakelen
2. Dichtheid elektroliet:
   - meten
   - noteren laadrapportenboek
3. Uitvoeren dagelijks onderhoud
   - controle vloeistof
   - schoonmaken batterij en deksel
   - stekkers en contrastekkers; schoon en vetvrij
4. Batterij aan truck koppelen
5. Batterijdeksel sluiten

Maak het batterijcompartiment regelmatig schoon.

Brandstof tanken

Bij het aftanken van een verbandingsheftruck zijn de volgende veiligheidsmaatregelen belangrijk:

- De motor moet worden uitgeschakeld;
- Alle elektrische systemen moeten worden uitgeschakeld;
- De cabineverwarming moet worden uitgeschakeld;
- De cabine dient verlaten te zijn;
- Voorkom het ontstaan van statische elektriciteit, door bijv. het mondstuk tegen de tank te houden;
- Vermijd open vuur, brandende sigaretten, e.d.;
- Tank af in een goed geventileerde ruimte;
- Alles wat gemorst wordt dient direct opgeruimd te worden en dienst afgevoerd te worden als chemisch afval.

Dagelijks onderhoud en controles

Onderhoud

Regelmatige controle, onderhoud en inspectie van de heftruck zijn nodig om veilig te kunnen werken. Een heftruck is een hoogwaardig technisch product, dat vaak zwaar wordt belast in wisselende omstandigheden. Iedere bestuurder is, voordat hij/zij gaat werken met de machine, zelf verantwoordelijk voor de controle van de heftruck.

Controlepunten bij het starten van de heftruck

Bij aanvang van de werkzaamheden moet de heftruck gecontroleerd worden. Belangrijk hierbij is de volgende checklist:

- Houd de cabine schoon en op orde; laat geen materiaal zoals gereedschap rondslingeren;
- Verwijder eventueel vuil en olie van voetpedalen, de voetplaten en de treden;
- Controleer de machine op lekkages en andere beschadigingen;
- Controleer de conditie van de veiligheidsgordel;
- Stel de stoel in naar uw comfort. De pedalen moeten volledig ingedrukt kunnen worden, terwijl u met de rug tegen de leuning zit;
- Controleer de banden. Slappe of beschadigde banden verminderen de stabiliteit van de machine;
- Controleer de werking van de remmen, de besturing, het hydraulisch systeem, de claxon en de verlichting;
- Controleer bij elektrotrucks de laadtoestand van de batterij, het vloeistofniveau van de batterij en kabels en stekkers;
- Controleer bij verbrandingstrucks het oliepeil, het koelsysteem, de accu en het luchtfilter.

Reinigen van het luchtfilter behoort, zeker in een stoffige omgeving, tot het dagelijkse onderhoud.

Controlepunten bij einde werkzaamheden

Om veilig en efficiënt te werken is het ook vereist na het beëindigen van de werkzaamheden de heftruck op de volgende punten te controleren:

Algemeen

- Parkeer op een veilige plaats;
- Parkeerrem vastzetten;
- Rijrichtingschakelaar neutraal;
- Vorken op de grond;
- Contactsleutel verwijderen;
- Schade of gebreken doorgeven.

Elektro

- Laadtoestand batterij;
- Vloeistofniveau batterij;
- Laden volgens aanwijzingen leverancier.

Verbranding

- Tanken;
- Gaskraan dichtdraaien.

Meer weten?

Voor meer informatie, artikelen en folders omtrent (werken met) heftrucks, magazijntrucks, verreikers enz. kijkt u op de website van Feyter Forklift Services, www.feyter.com.

Ook kunt u bij Feyter Forklift Services terecht voor trainingen en keuringen. Interesse? Neem contact met ons op via onderstaande contactgegevens.

Mr.FJ.Haarmanweg 17
4538 AM Terneuzen
Postbus 59
4530 AB Terneuzen

T +31 (0)115 641320
F +31 (0) 115 615955

info@feyter.com
www.feyter.com